Valtiovarainministeriö Neuvostoraportti EU/483/2023-VM-10

Paajavuori Miikka 17.11.2023

Ecofin(budjetti)-neuvoston ja sovittelukomitean kokous 10.11.2023

Ecofin(budjetti)-neuvosto ja sovittelukomitea kokoontuivat perjantaina 10.11. neuvottelemaan EU:n talousarviosta vuodelle 2024. Neuvottelusopu löytyi lopulta toisen kompromissiehdotuksen pohjalta kokouksen venyessä lauantaiaamun puolelle.

Vuoden 2024 budjetin painopisteitä ovat mm. EU:n talouden elpymisen tukeminen, nykyiseen epävakaaseen geopoliittiseen tilanteeseen vastaaminen, sekä kestävän vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen. Talousarvion sitoumusten kokonaismäärä erityisvälineet mukaan lukien on 189 385,4 milj. euroa ja maksujen kokonaismäärä 142 630,3 milj. euroa.

Neuvosto hyväksyi vuoden 2024 talousarvion 20.11., minkä jälkeen parlamentti hyväksynee talousarvion virallisesti täysistunnossaan 22.11.

Budjettineuvoston 10.11. aamulla alkaneessa kokouksessa valmistauduttiin samana päivänä alkavaan sovittelukomitean kokoukseen. Komissio esitteli budjettineuvostolle yleisellä tasolla 1. kompromissiehdotustaan. Kompromissiehdotuksen mukainen sitoumusten kokonaismäärä vuonna 2024 olisi ollut 189 197,7 milj. euroa (-76 milj. euroa verrattuna oikaisukirjelmään) ja maksujen määrä 142 655,5 milj. euroa (-330 milj. euroa). Vähennyksiä tehtiin lähinnä elpymisvälineen rahoituskuluihin ja lisäyksiä mm. humanitaariseen apuun, ulkosuhderahoitusväline NDICI:in ja pilottiprojekteihin. Komissio totesi, että monivuotisen rahoituskehyksen välitarkistuksesta ei vielä ole sopua, joten toimitaan nykyisen oikeusperustan varassa. Lisäksi komissio muistutti, että liikkumavaraa ei vuoden 2024 talousarviossa juurikaan ole, ja uusiin haasteisiin tulee vastata sitten välitarkastelun puitteissa.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa osoitettiin valmiutta saavuttaa sopu jo kuluvan päivän aikana. Neuvoston kantaa pidettiin hyvänä pohjana neuvotteluille. Lähes kaikkien jäsenmaiden (ml. Suomi) toimesta vielä korostettiin, että monivuotisen rahoituskehyksen välitarkistus ja vuosibudjetti on pidettävä täysin erillään toisistaan, ja mahdolliset välitarkistuksessa tulevat muutokset voidaan tarvittaessa ottaa myöhemmin huomioon vaikka lisätalousarvion puitteissa. Lisäksi Suomi ja useat muut jäsenmaat korostivat tarvetta riittävälle liikkumavaralle ja hallintomenojen maltillisuuden varmistamiselle. Lisäksi korostettiin, että maksujen riittävyys on varmistettava ja niiden tulisi seurata mekaanisesti sitoumusten tasoa. Muutamat jäsenmaat vielä muistuttivat, että maksulausuma on ehdoton edellytys sovulle. Jotkut jäsenmaat korostivat myös, että vaikka budjetin on oltava kurinalainen, sen on myös oltava realistinen prioriteettiensa suhteen ja EU:n on osoitettava solidaarisuutta globaalien haasteiden edessä, ja maahanmuuton osalta talousarvion on kyettävä vastaamaan niin sisäisiin kuin ulkoisiinkin haasteisiin.

Budjettineuvoston kokouksen jälkeen alkoi sovittelukomitean kokous. Neuvosto ja parlamentti toistivat kumpikin puheenvuoroissaan kantojensa keskeisiä kohtia. Neuvosto korosti sitä, että nykyistä oikeusperustaa on kunnioitettava, ja parlamentti muistutti rahoituskehyksen välitarkistuksen tärkeyttä, jotta uusiin haasteisiin voitaisiin vastata. Komissio kertasi ensimmäisen kompromissiehdotuksensa sisällön keskeiset asiat lyhyesti. Kaikki osapuolet olivat optimistisia sovun löytymisen suhteen.

Vuoden 2023 talousarvion osalta sekä neuvosto että Euroopan parlamentti olivat valmiita hyväksymään lisätalousarvion DAB 4/2023 komission ehdotuksen mukaisena.

Sovittelukomitean jälkeen niin sanottu ydinryhmä, eli neuvostosta Pj:n delegaatio, parlamentista pääneuvottelijan delegaatio ja komissiosta komissaarin delegaatio, vetäytyi keskustelemaan kompromissimahdollisuuksista budjettivallan käyttäjien välillä.

Neuvoston Pj kutsui jäsenmaita bilateraalitapaamisiin päivän aikana ryhmissä. Tunnusteluissa vaadittiin uudelleenkohdennuksia mahdollisten lisäysten vastineeksi. Lisäksi käytiin keskustelua monivuotisen rahoituskehyksen välitarkistusta koskevasta prosessuaalisesta lausumasta.

Myöhemmin illalla jäsenmaat kokoontuivat pj:n johdolla käymään läpi uuden kompromissiehdotusluonnoksen elementtejä, jossa oli otettu huomioon jäsenmaiden toiveita mm. uudelleenkohdennusten osalta. Myös lausumaa oli muokattu hyväksyttävään muotoon. Enemmistö jäsenmaista mukaan luettuna Suomi piti kompromissiluonnosta hyväksyttävänä. Vain yksi jäsenmaa ilmoitti selvästi, ettei voi hyväksyä ehdotettua kompromissia.

Lopullisessa kompromissiehdotuksessa muutokset suhteessa oikaisukirjelmään painottuivat otsakkeisiin 1 (mm. Horisontti Eurooppa +85 milj. euroa, fuusioreaktori ITER -120 milj. euroa), 2b (mm. elpymisvälineen rahoituskulut -456 milj. euroa, Erasmus+ +60 milj. euroa), 3 (mm. maataloustukirahasto EAGF -84,8 milj. euroa) ja 6 (NDICI +150 milj. euroa ja humanitaarinen apu +250 milj. euroa).

Otsake	**2024 EU budjetti (milj. euroa)**	
	Sitoumukset	**Maksut**
1. Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous	21 493,4	20 828,0
2. Yhteenkuuluvuus ja arvot	74 560,7	33 716,0
2a Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio	64 665,2	24 155,7
2b Palautumiskyky ja arvot	9 895,5	9 560,3
3. Luonnonvarat ja ympäristö	57 338,6	54 151,4
4. Muuttoliike ja rajaturvallisuus	3 892,7	3 249,0
5. Turvallisuus ja puolustus	2 321,2	2 035,4
6. Naapurialueet ja muu maailma	16 230,0	15 291,2
7. EU:n yleinen hallinto	11 988,0	11 988,0
Temaattiset erityisvälineet	1 560,9	1 371,4
Joustoväline	1 635,5	1 734,4
Yksi ainoa liikkumavaraväline (SMI)	586,1	
Yhteensä	**189 385,4**	**142 630,3**
Osuus bruttokansantulosta, %	**1,06 %**	**0,80 %**

Lopullisen kompromissiehdotuksen mukaan lisätalousarvioesitys nro 4/2023 hyväksyttäisiin.

Komission kompromissiehdotus sisälsi myös seuraavat lausumat:

- Parlamentin ja neuvoston yhteinen lausuma maksumäärärahoista;

- Parlamentin, neuvoston ja komission yhteinen lausuma monivuotisen rahoituskehyksen välitarkistuksen lopputuloksen sisällyttämisestä vuoden 2024 budjettiin;
- Komission yksipuolinen lausuma MFA+ korkotuesta tilikaudelle 2024;
- Parlamentin yksipuolinen lausuma MFA+ korkotuesta.

Sovittelukomitea kokoontui jälleen lauantaina aamuyöstä, ja siinä neuvoston pj totesi, että sopu on saavutettu. Molemmat osapuolet allekirjoittivat lopulliset budjettiasiakirjat klo 1.33, ja sen myötä yhteinen näkemys vuoden 2024 budjetista tuli hyväksytyksi.

Asia hyväksyttiin muodollisesti neuvostossa 20.11., ja parlamentin on määrä hyväksyä asia täysistunnossaan 22.11.

Suomen edustajat
PE Markku Keinänen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
WK 14676 2023 INIT: Budget 2024: Final elements for joint conclusions